
Plýtvání v generaci Z

Plýtvání potravinami je téma, které rezonuje celou společností – a generace Z není výjimkou. Univerzita Karlova se proto stala spoluřešitelem unikátního projektu Sigma a TA ČR zabývajícím se výzkumem a prevencí plýtvání potravinami v generaci Z. Související kampaň pod názvem "Nejsme Generace Trash" zkoumá pod vedením týmu hlavního realizátora Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně každodenní spotřební návyky generace Z a klade si za cíl snížit plýtvání potravinami nejen mezi mladými, ale současně vést i celou společnost k odpovědnější spotřebě.

Generace Z a plýtvání potravinami: specifika univerzitních kolejí

Tříletý projekt, jenž započal v září 2023, se soustředí na získání relevantních dat o vlivu komunikačních strategií na změnu chování generace Z (osob narozených v letech 1995–2010) směrem k udržitelnosti. Prvotní výsledky totiž ukazují, že tzv. „Gen Z“ potravinami plýtvá více než předchozí generace, přestože je k environmentálním tématům velice citlivá. K plýtvání dochází zejména tehdy, žijí-li mladí lidé samostatně, např. na kolejích. A právě na vybraných univerzitních kolejích v ČR je výzkum prováděn, což zaručuje dostatečný vzorek s rozličným sociálním a ekonomickým zázemím a poskytuje tak ideální podmínky pro sledování chování v reálném prostředí.

Výzkum proběhl ve dvou fázích, kdy na počátku stálo **dotazníkové šetření mezi studujícími**, ve kterém byl poptáván odhad plýtvání potravinami, a to jak mezi generací Z žijící v domácnostech, tak i na univerzitních kolejích. V druhé fázi byl výzkum doplněn o **rozbor vzorků z komunálního odpadu** vybraných univerzitních kolejí prováděného společností GREEN Solution (svoz vzorků probíhal na podzim roku 2023 a v zimě a na jaře roku 2024) a o **deníkové šetření** zajištěné výzkumným týmem Vysoké školy ekonomické, ve kterém na kolejích žijící studující zaznamenávali typ a množství vyprodukovaného potravinového odpadu. **Výsledky rozboru vzorků odpadu však poukazují na vyšší množství vyhozených potravin, než jaké generace Z uvádí v deníkových šetřeních.**

Dalším poznatkem výzkumu je, že studující žijící s rodiči odhadem plýtvají méně než samostatně na koleji žijící studující. **Domácnost o více osobách tedy v průměru plýtvá potravinami méně než samostatně žijící lidé.**

Překvapivým výsledkem rozboru kolejního odpadu je poznání, že **studující třídí téměř o polovinu méně než průměrné domácnosti**. V komunálním odpadu z kolejí se tak častěji vyskytují tříditelné plasty a papír. Souběžně s první fází výzkumu Univerzita Karlova přistoupila k opatření usnadňující proces třídění, kdy ve spolupráci s Kolejemi a menzami UK byly studujícím zprostředkovány **sady tašek na separaci tříděného odpadu**. Opatření tak má studující motivovat k zodpovědnému třídění a tím dlouhodobě snížit objem tříditelných složek v komunálním odpadu.

Osvěta a sociální média

Důležitou součástí projektu jsou aktivity na sociálních sítích, kde kampaň "Nejsme Generace Trash" oslovuje mladé lidi atraktivní formou. Na platformách jako Instagram a Facebook jsou pravidelně zveřejňovány **edukativní příspěvky, videa a praktické tipy, jak omezit plýtvání potravinami v každodenním životě**. Zvláštní důraz je kladen na sdílení příběhů a inspirativních příkladů mladých lidí, kteří se aktivně podílejí na boji proti plýtvání. Součástí jsou příspěvky dvou veřejně známých osobností sociálních sítí, a to Rozárie Haškovcové alias shluk.bunek propagující udržitelný rozvoj a Jana Špačka, komentátora politického dění.

Přímo k videím se dostanete zde:

Kampus MendelU bit.ly/anketa-kampus

Kolej 17. listopadu bit.ly/anketa-koleje

Menza Troja bit.ly/anketa-menza

Přednáška Zachraň jídlo, neplýtvej

Společně s **iniciativou Zachraň jídlo**, která se problematice plýtvání potravinami dlouhodobě věnuje, proběhne na půdě UK **odborná přednáška** cílící na generaci Z. Přednáška proběhne **09. dubna 2025 od 16:00 hod. v Kampusu Hybernská**.

Komunikační kampaň si klade za cíl nejen vzdělávat generaci Z, ale napříč společností motivovat k udržitelné změně chování. Právě tato změna v souvislosti s plýtváním potravinami je snadným krokem každého z nás vstříc environmentální, sociální i ekonomické udržitelnosti v každodenním životě.

Vyzkoušejte si interaktivní výukové médium načtením QR kódu níže:

Dlouhodobý dopad kampaně

V pokračujícím výzkumu objemu kolejního odpadu budou vědci a vědkyně sledovat, zda intervence v čele s komunikační kampaní povedou k **udržitelnějšímu nakládání s potravinami**. V závěrečném roce projektu pak budou intervence ukončeny, aby bylo možné odhadnout dlouhodobý dopad kampaně. Získané výsledky jsou zásadní pro další výzkum a navrhování strategií zaměřených na **snížení potravinového odpadu** mezi generací Z.